

Utbildningsinspektion i Hägneskolan, grundskola F-6, särskola

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

1. Normer och värden
2. Kunskaper
3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete
6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde. Rapporten ger således inte en heltäckande beskrivning av all pågående utbildningsverksamhet inom enheten vid den aktuella tidpunkten.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter liksom jämförelser med jämförbara verksamheter är också betydelsefulla vid bedömningarna och för slutsatserna med krav på åtgärder och förbättringar. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Antal barn/elever i

Skolform	Antal elever/barn	Skolform	Antal elever/barn
Förskoleverksamhet:	90	Skolbarnsomsorg:	68
Förskoleklass:	28	Särskola	11
Grundskola:	187		

Hägneskolan ligger i utkanten av Sävsjö tätort, med närhet till skog och natur. Skolan är byggd i slutet av 1966. Skolan har därefter byggts till och renoverats i olika omgångar, senast 2001. Förskoleklass och fritidshem är integrerade i skolans lokaler.

Utbildningen vid skolan omfattar grundskola F-6, fritidshem och två förskolor. Förskolorna ligger i separata lokaler. Till skolan hör också särskola, med en klass i grundsärskolan och en klass i träningsskolan. De två klasserna i Hägneskolans särskola har sina klassrum i anslutning till skolans studiehall.

Skolans pedagogiska personal är organiserad i fem arbetslag. Lärare och assistenter i särskolan bildar ett eget arbetslag.

En relativt stor andel av eleverna åker skolskjuts från omkringliggande samhällen.

Genomförandet av inspektionen i Hägneskolan

Skolverket sände den 5 juni 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektionsteamet med ansvar för Hägneskolan har bestått av undervisningsråden Sonja Arnman och Bo-Åke Julin, experten Frank Lundberg samt administratören Inga-Britt Holma. Besök i Hägneskolan inleddes den 18 september och avslutades den 19 september 2003.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Hägneskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information

om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem etc.

I Hägneskolan genomfördes formella intervjuer med rektorn, två arbetslag ur personalen, föräldragrupp och en elevgrupp. Lektioner i främst årskurs 2 och årskurs 5 besöktes. För särskolan genomfördes även formella intervjuer med elever i årskurserna 2, 5 och 6 i grundsärskolan, lärare, assistenter samt föräldrar. Lektioner i grundsärskolan besöktes.

Bedömning

Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanernas mål framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och lust att lära. I läroplanerna anges också att barn och elever skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön samt få ett reellt inflytande över utformningen av utbildningen. På samma värdegrund vilar verksamheten inom det offentliga skolväsendet för vuxna.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet med skolans värdegrund och läroplanernas mål att sträva mot.

Värdegrunden utgör ett av de prioriterade områden i såväl kommunens som Hägneskolans arbetsplan. Olika typer av projekt och aktiviteter genomförs i syfte att stärka värdegrundsarbetet med eleverna. ”Kompissamtal”, ”Veckans kompis” och ”Mombus” är exempel på detta.

Hägneskolan ger också intryck av att vara en trygg miljö för eleverna. Det råder en lugn och fin atmosfär när man går runt i skolans lokaler och på lektionerna. Det är också intryck som bekräftas av samtal med såväl föräldrar som elever. Föräldrarna anger dock att det är för lite vuxna ute på rasterna, vilket också framgår av skolans kvalitetsredovisning. Rektorn anser att det förekommer mycket lite skadegörelse, inga bekymmer med elevernas användning av datorer etc.

I samtal med eleverna beskriver de sitt inflytande över skolan och undervisningen främst i form av elevråd och elevens val. I elevrådet kan eleverna påverka sådant som skolgårdens utformning, genomföra idrottsturneringar etc.

Eleverna anser att elevens val har ett bra urval. Inflytandet på lektionstid sker främst genom de val av arbetsuppgifter som eleverna kan göra.

I arbetsplanen beskrivs att eleverna från årskurs 4 under klassråden har en stående punkt, ”utvärdering av skolarbetet”. Det finns dock inga uppgifter om hur skolan systematiskt tagit vara på dessa utvärderingstillfällen med eleverna, i t.ex. skolans kvalitetsredovisning.

I särskolan sker, liksom i Hägneskolan i övrigt, ett kontinuerligt arbete med värdegrundsfrågorna. Personalen påpekar vikten av att ta itu med konflikter direkt då de uppkommer, liksom vikten av att ha tydliga ordningsregler. Det konkreta arbetet består bl.a. i att eleverna varje vecka diskuterar en regel som de skall efterleva.

Sammanfattningsvis bedömer inspektionsteamet att Hägneskolans engagerade och målmedvetna arbete med normer och värden har skapat en god och trygg miljö för eleverna. Elevernas direkta inflytande över lektioner och undervisning är däremot svagt.

Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Målen för lärandet anges i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Hägneskolans kunskapsresultat kommer främst till uttryck i de nationella proven för skolår 5. I en sammanställning för åren 1997–2002, kompletterat med uppgifter från rektorn från 2003 framgår att andelen elever som inte uppfyller målen i de tre ämnena svenska, matematik och engelska i genomsnitt ligger på 10 procent i svenska, 21 procent i matematik och 15 procent i engelska. För år 2003 är siffrorna 15 procent i svenska, och 20 procent i matematik och engelska.

Rektorn menar att siffrorna för 2003 inte är överraskande, och insatser genomförs för att hjälpa de som inte klarar proven. Samtidigt framhåller rektorn att Hägneområdet är tungt socialt belastat och att det är en stor grupp pojkar bland dem som inte klarar proven. Vid intervju med personalen framförs också tveksamhet om resurser finns att verkligen hjälpa de elever som via diagnoser visar svaga resultat.

I skolans kvalitetsredovisning nämns eller kommenteras inte resultaten av de nationella proven, trots att ett av de prioriterade områdena har rubriken Nyfikenhet och lust att lära. Däremot beskrivs ett antal åtgärder för utveckling som anknyter till elevernas kunskaper, som t.ex. behov av bättre åtgärdsprogram, att samla dokumentation kring eleverna från hela skoltiden samt att använda handlingsplanen för läs- och skrivsvårigheter bättre.

I Hägneskolans särskola har varje elev en individuell plan för sitt lärande. I den finns, utöver en beskrivning av var i utvecklingen som eleven befinner sig, långsiktiga mål och delmål uppsatta. Elevernas resultat, från de observationer som lärare och assistenter gör, dokumenteras kontinuerligt. Utvärdering sker enligt lärarna varje termin utifrån de lokala målen, och resultatet skrivs in i den individuella utvecklingsplanen. Planen är sedan underlag för utvecklingssamtalen med föräldrarna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektionsgruppen att skolan strävar efter att uppmärksamma och stödja elevernas kunskapsutveckling, att särskilda insatser

görs framförallt inom området läs- och skrivutveckling, men att systematiken i att följa upp elevernas kunskapsutveckling inom olika ämnen inte är tillräcklig.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med föräldrar, barn, elever respektive de vuxenstuderande i arbetet med att forma en god miljö för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Hägneskolans handlingsplan mot mobbning reviderades senast i augusti 2002. Planen definierar vad mobbning är, vilka förebyggande åtgärder som ska ske på skolan samt en modell för hur uppkomna mobbningsfall ska hanteras. Skolans arbete mot mobbning bedrivs engagerat och aktivt. Det är den s.k. Farstamodellen som används, vilken bl.a. innebär att inga kontakter ska tas med föräldrar i ett första skede av en inträffad mobbning. I inspektionsgruppens samtal med föräldrar framhöll dessa att mobbning inte varit så vanlig på skolan, men att skolan då det inträffar ”tar tag i detta på en gång”. I skolans kvalitetsredovisning anges att sju fall av misstänkt mobbning handlagts efter Farstamodellen. Två av dessa bedömdes som svåra konfliktsituationer.

Inspektionsteamet vill framhålla att den del i Farstamodellens metod som innebär att skolan inte kontakter föräldrarna i ett tidigt skede, ej är förenligt med kravet på att skolan ska hålla föräldrarna underrättade om väsentliga förhållanden kring eleven.

Skolan har kontinuerliga träffar med föräldraföreningen och lärare med olika ansvarsområden brukar medverka vid dessa träffar. Där förekommer även diskussioner om nationella prov.

Skolans elevråd finns presenterat på skolans hemsida. Elevrådet på Hägneskolan består av två representanter för varje klass och en lärarrepresentant. Det träffas 4 ggr per termin. Eleverna tar från klassråden med sig ärenden som berör hela skolan. Oftast handlar det om rasterna, skolgården, maten och ibland kan det vara förslag på tema- eller friluftsdagar.

I särskolan är samverkan med föräldrarna av särskilt stor betydelse, och utvecklingssamtalen vid Hägneskolans särskola förekommer normalt oftare än en gång per termin. Vid det samtal med föräldrar som inspektionsgruppen hade, framkom att utvecklingssamtalen i särskolan fungerar bra.

Eleverna i särskolan är fysiskt men också socialt integrerade i Hägneskolan. De är i stor utsträckning med i gemensamma aktiviteter i skolan där de kan delta, t.ex. idrottsdagar, musikstunder, aktiviteter i studiehallen etc. De tar också utifrån sina förutsättningar ansvar för vissa praktiska uppgifter, såsom i textilslöj-

den och i samband med skolmåltiderna. Eleverna uppgav också att de träffar rektorn ofta.

Sammanfattningsvis anser inspektionsgruppen att Hägneskolan i väsentliga delar uppfyller kraven att informera och att göra föräldrar och elever delaktiga, samt att motverka kränkande behandling. Däremot anser inspektionsgruppen att i den mån Hägneskolans metod håller föräldrarna utanför mobbningsfallen i inledningsskedet är detta ej förenligt med skolans informationsskyldighet.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå målen skall främst utformas av de lärande och personalen. I förskolan och skolan skall detta ske i samverkan med hemmen. De nationella läroplanerna, andra statliga bestämmelser och kursplanerna ger dock också vissa anvisningar för arbetet. Det finns riktlinjer för stöd, betygssättning och utvecklingssamtal, utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid, etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper och färdigheter barnen, ungdomarna och de vuxna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att närma sig målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Vid de lektionsbesök inspektionsgruppen genomförde bedrevs undervisningen i stor utsträckning som individuellt elevarbete med angivna uppgifter i studiehäften och liknande läromedel. Korta lärarinstruktioner föregick elevernas enskilda arbete. Det förekom få situationer där läraren förde samtal med hela klassen kring bestämda frågeställningar. Det förekom inte heller samarbete mellan elever i någon större utsträckning, annat än i delar av elevens val.

Dessa intryck bekräftas också av elevernas beskrivningar av karaktäristiska lektioner på Hägneskolan. Exemplet ”Reformationen” beskrivs av eleverna som typiskt. ”Vi får läsa. Sedan får vi skriva ner och sedan får man prov på det.”

Arbetssättet kan beskrivas som individuellt men inte nödvändigtvis som individualiserat. Det förefaller också handla mycket om isolerad färdighetsträning, dvs träning av t.ex. skrivande, läsning och andra färdigheter för dess egen skull, men inte knutet till specifika kunskapssammanhang eller problemområden.

Det är också tydligt att den aktivitet inom elevens val som kallas ”Fritt val” förstärker det tidigare nämnda intrycket av isolerad färdighetsträning.

Ett arbete med att utveckla portfoliomethodik har inletts, men i den dokumentation som inspektionsgruppen tagit del av framgår inte hur detta hittills fallit ut, annat än för förskolan.

Skolans åtgärdsprogram saknar uppgifter om vem som ansvarar för respektive åtgärd, liksom tid för uppföljning av de antagna åtgärderna. F.n. pågår dock ett arbete med att förbättra åtgärdsprogrammets utformning och rutinerna kring dessa.

Lärarna beskriver svårigheter när det gäller bedömning av de nationella proven. Framförallt är det matematik och svenska som upplevs som besvärliga att skapa gemensamma rättningsnormer kring.

Särskolan har en egen arbetsplan för åren 2000–2003. Den upptar sju utvecklingsområden med vardera 2–4 punktvisa mål för arbetet. Det finns också ett annat dokument benämnt Arbetsplan för undervisning i svenska (respektive för matematik och de naturorienterande ämnena). Dokumentet är en förkortad version av de nationella kursplanerna för nämnda ämnen/ämnesområde. De förtecknade målen att sträva mot utgör ett urval av de mål att sträva mot som tas upp i de nationella kursplanerna för grundsärskolan. Inspektionsgruppen ifrågasätter värdet av detta dokument sett i förhållande till de nationella kursplanerna.

En form av stödinsatser som kan förekomma såväl i särskolan som i grundskolan är studiehandledning på modersmålet. Elever i särskolan, som har ett annat modersmål än svenska, och som har behov av studiehandledning, har enligt bestämmelserna för denna skolform rätt att erhålla stöd. Inspektionsgruppen har noterat att det i träningsskolan finns en asylsökande elev och att eleven, trots sina studiesvårigheter inte hade någon hjälp av nämnda slag. Eftersom asylsökande barn/elever m.fl., med stöd av en särskild förordning (SFS 2001:976) har rätt att få utbildning på samma villkor som barn som är bosatta i Sverige, gäller rätten till studiehandledning på modersmålet även denna elev. Noteras bör också att den fördelningsbara tiden i träningsskolans timplan kan användas för svenska som andraspråk.

Sammanfattningsvis uppfyller Hägneskolan acceptabelt de nationella bestämmelsernas krav ifråga om den pedagogiska verksamhetens utformning. Inspektionsgruppen bedömer dock att undervisningen kan förbättras för att utveckla mer autentiska lärosituationer och öka inslagen av samverkan mellan eleverna. Studiehandledning på modersmålet förekommer inte trots att behov av detta finns inom särskolan, vilket strider mot författningarnas krav.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för barnomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolans inre arbete. Sammantaget har dessa skyldigheter att se till att rätten till utbildning tillgodoses. Fristående huvudmän har motsvarande ansvar även om de inte alltid omfattas av målen och riktlinjerna för det offentliga skolväsendet.

Frågor som tas upp vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

Rektorn är ensam skolledare med ansvar för en personal som omfattar ca 65 personer. I samtal med inspektionsgruppen beskriver rektorn bekymren med det ensamma ledarskapet. Mycket tid går åt till elevärenden. Skolan är organiserad i fem arbetslag och arbetslagsledarna utgör en utvecklings- och ledningsgrupp som rektorn använder som stöd för sitt ledarskap. Rektorn anger också skolans specialpedagoger som stöd i sitt ledningsarbete. Arbetslagsledarna har ingen särskilt avsatt tid i sin tjänst för detta uppdrag, men rektorn brukar ibland sätta in vikarier på halvdagar för att skapa bättre utrymme för lednings- och utvecklingsgruppens möten.

I skolan arbetsplan för 2002–2003 betonas rektorns roll som pedagogisk ledare. I målen för rektorns pedagogiska ledarskap ingår att ha årliga medarbetarsamtal med all personal, att delta i arbetslagsträffar minst 2 ggr/termin, att ordna utvecklingsdagar med arbetslagsledarna och att vara nära verksamheten och besöka den regelbundet.

I arbetsplanen betonas också kvalitetsredovisningens roll för att ge en tydlig bild av verksamheten och att upptäcka förbättringsområden. I målen för detta avsnitt beskrivs också att alla är ansvariga för dokumentation och utvärdering, och att gemensamma, prioriterade mål ska utgöra grunden för kvalitetsredovisningen.

I den kvalitetsredovisning som inspektionsgruppen tagit del av, och som avser läsåret 2001/2002 finns tre prioriterade områden: Nyfikenhet och lust att lära, Helhetssyn och Värdegrunden. För respektive område anges några delmål. Vissa av målen är snarare medel än mål, som t.ex. kompetensutveckling för att genomföra portfoliomethod, där den senare i sin tur också främst kan betraktas som medel för andra mål, inom t.ex. elevinflytande och arbetssätt.

Andra mål anges svepande och omfattande, som t.ex. under målområdet Nyfikenhet och lust att lära: ”att utveckla läsning och skrivning, att behärska det svenska språket”.

Resultatunderlaget för bedömning av måluppfyllelse inom de angivna målen är mycket otydligt. I inspektionsgruppens samtal med arbetslagen beskrevs skolans utvärderingsarbete som ”en stor utvärdering som sker i slutet av varje läsår”. Det tycks då främst handla om att beskriva vad som skett under året, och att göra gemensamma övergripande bedömningar av hur väl de genomförda aktiviteterna lyckats. Detta avspeglas också i kvalitetsredovisningen. Under rubriken resultat och måluppfyllelse beskrivs t.ex. ett antal aktiviteter som medel för språkutveckling och det hela summeras som ”Resultatet lyckat”. I vilken omfattning och i vilka avseenden elevernas läs- och skrivförmåga utvecklats framgår huvudsakligen som några angivna indikatorer, ”fler elever läser fler böcker”. På ett ställe anges att stavnings- och läsdiagnoser genomförs av speciallärare, men vad dessa diagnoser visat för resultat framgår inte.

I inspektionsgruppens samtal med rektorn framgår också de problem rektorn upplever kring kvalitetsarbetet. Rektorn talar om svårigheterna att få lärarna att tänka utvärderingsmetodiskt. Hon säger också att hon saknar ”en kvalitetscirkel”, dvs. en systematisk plan för hur det kontinuerliga kvalitetsarbetet ska bedrivas över året.

Personalintervjuerna uttrycker också en bristande förståelse för vad kvalitetsredovisningen innebär. Inte heller föräldrarna tycker sig känna igen eller ha hört talas om skolan kvalitetsredovisning och kände dåligt till skolans arbetsplan.

Personalen i särskolan tycker det är bra att den som är rektor för särskolan också finns där verksamheten bedrivs. De har tidigare erfarenhet av en motsatt ordning. På Hägneskolan upplever de ett gott stöd från rektorns sida.

Som tidigare framgått har särskolan vid Hägneskolan en egen arbetsplan som gäller för åren 2000–2003. Enligt bestämmelserna i särskoleförordningen skall

arbetsplanen kontinuerligt följas upp och utvärderas. Vidare skall skolan årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Den kvalitetsredovisning som Hägneskolan presenterat för inspektionsgruppen innehåller inte någon redovisning som avser särskolan. Inspektionsgruppen har inte heller från Hägneskolan tagit del av någon uppföljning och utvärdering av de mål som finns uppsatta för särskolans verksamhet.

Bestämmelser i skollagen, och lagen om försöksverksamhet med ökat föräldrainflytande över utvecklingsstörda barns skolgång, anger att elever under vissa förutsättningar skall tas emot i särskolan. Beslut om sådant mottagande tas av styrelsen för skolan. Innan beslut om mottagande fattas måste utredas om eleven uppfyller kriterierna för att kunna tas emot. Enligt de uppgifter som framkommit vid besöket i särskolan saknas beslut om mottagande för två elever som var placerade i särskolan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektionsteamet att rektorn har ett omfattande ensamt ledningsansvar. Skolans kvalitetsarbete är alltför summariskt och osystematiskt. Det är också tydligt att kvalitetsarbetet saknar verklig förankring hos personalen, liksom föräldrarnas delaktighet.

Beslut saknas om mottagande i särskola av två elever som är placerade där.

Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Inom en viss utbildning skall det också finnas möjligheter för eleverna att individuellt göra val av kurser eller ämnen.

Granskningen gäller om möjlighet till utbildning ges i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till utbildning behandlas.

I Hägneskolans informationsbroschyr till föräldrar informeras om vilken utbildning och omsorg som skolan i huvudsak erbjuder. Elevernans möjlighet att göra individuella utbildningsval, förutom sådana val som kan äga rum inom ramen för det dagliga arbetet i enskilda ämnen, utgörs främst av elevens val. Utformningen av elevens val har en tydlig tyngdpunkt mot praktisk-estetiska ämnen och inspektörsteamet bedömer att det är tveksamt om skolan därigenom uppfyller kraven på allsidigt urval av ämnen, även om eleverna är nöjda med urvalet. Det är också tydligt att den aktivitet som kallas "Fritt val", och som inte inrymmer praktisk-estetiska ämnen, förstärker det tidigare nämnda intrycket av isolerad färdighetsträning.

Liksom för grundskolan finns det i särskolans timplan ett utrymme som skall användas för elevens val. Det innebär att en elev, såväl i grundsärskolan som i träningsskolan, skall ha möjligheter att under en del av skoltiden ägna sig åt studier som de själva har önskat och valt. Närmare föreskrifter om elevens val finns i särskoleförfordningen. Enligt samtal med lärare och assistenter vid Hägneskolans särskola fungerar elevens val i grundsärskolan så, att personal och elever diskuterar fram valet, och att det sedan blir samma val för alla elever samtidigt.

Elevens val kan då t.ex. bestå av studiebesök i närsamhället eller någon annan gemensam aktivitet. I träningsskolan organiseras elevens val på motsvarande sätt.

Studiehandledning på modersmålet förekommer inte trots att behov av detta finns inom särskolan, vilket strider mot författningarnas krav.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att eleverna på Hägneskolan på ett acceptabelt sätt erbjuds utbildningsval i enlighet med de nationella bestämmelserna. Studiehandledning på modersmålet förekommer inte trots att behov av detta finns inom särskolan, vilket strider mot författningarnas krav.

Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Resurstilldelningen sker dels via bastilldelning dels via behovstilldelning. Den senare sker tillsammans med elevhälsan och avser resurser för elever i behov av särskilt stöd. Vid samtliga intervjuer tas dock frågan om en knapp resurstilldelning upp.

Skolans lokaler är välordnade och ändamålsenliga. Fritidshemsintegreringen för några år sedan har dock ökat trångboddheten.

Det finns ganska gott om datorer utplacerade i lokalerna. En studiehall finns mitt i skolans ena del. Anslagen till skolbiblioteket hålls på en sådan nivå att för tillgång finns för fortsatt stöd till bokinköp via Statens kulturråd. Däremot är läromedelsanslagen i övrigt alltför knappa menar rektorn.

Personalens kompetens är god. Kompetensutveckling sker på tre nivåer, individ- arbetslags- och gemensam skolnivå. På skolnivå har bl.a. genomförts kompetensutveckling i specialpedagogik, 5-poängskurs.

De lärare som tjänstgör i grundsärskolan och träningsskolan har pedagogisk utbildning och lång erfarenhet av arbete i särskolan. En av lärarna har speciallärarutbildning, en har viss specialpedagogisk fortbildning och den tredje läraren har utbildning som talpedagog. Lärarna och assistenterna deltar dels i fortbildning som anordnas tillsammans med personal i särskolan i de närliggande kommunerna, dels i fortbildning som anordnas för övriga lärare inom Hägneskolan. Autismcentrum i Jönköping har ibland medverkat i kompetensutveckling, och elevhälsan i Sävsjö kan vid behov bistå med specialisthjälp.

Vid fördelning av resurser till Hägneskolan erhåller särskolan särskilt destinerade resurser för sin verksamhet. Särskolan är väl tillgodosedd vad gäller personal, läromedel och lokaler.

Sammanfattningsvis bedömer inspektionsgruppen att skolan har väl anpassade lokaler, med god tillgång till datorer och ett välutrustat bibliotek, medan tillgången till traditionella läromedel är mer bristfull. Personalen är kompetent och engagerad. Såväl rektorn som personal och föräldrar signalerar dock att resurserna är otillräckliga för barn i behov av särskilt stöd.

Sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis har Hägneskolans engagerade och målmedvetna arbete med normer och värden, skapat en god och trygg miljö för eleverna. Hägneskolan uppfyller i väsentliga delar kraven att informera och att göra föräldrar och elever delaktiga, samt att motverka kränkande behandling. I den mån Hägneskolans metod håller föräldrarna utanför mobbningsfallen i inledningsskedet är detta däremot inte förenligt med skolans informationsskyldighet.

Hägneskolan uppfyller acceptabelt de nationella bestämmelsernas krav ifråga om den pedagogiska verksamhetens utformning. Skolan strävar efter att uppmärksamma och stödja elevernas kunskapsutveckling och särskilda insatser görs framförallt inom läs- och skrivutvecklingsområdet.

Hägneskolan har väl anpassade lokaler, med god tillgång till datorer och ett välutrustat bibliotek. Personalen är kompetent och engagerad.

Områden i behov av utveckling bedöms vara

- att undervisningen kan förbättras genom att skapa mer autentiska lärosituationer och öka inslagen av samverkan mellan eleverna,
- att kvalitetsarbetet är alltför summariskt och osystematiskt. Kvalitetsarbetet saknar verklig förankring hos personalen och föräldrarnas delaktighet kan ökas,
- att systematiken i att följa upp elevernas kunskapsutveckling bör förbättras.

Områden som ej är i enlighet med författningarna och som huvudmannen har att åtgärda är

- att studiehandledning på modersmålet inte förekommer trots att behov finns,

- att beslut om mottagande i särskola för två särskoleplacerade elever saknas.

Datum	Ort
2004-01-23	Lund

Frank Lundberg

Sonja Arnman

Bo-Åke Julin

Inga-Britt Holma